

Сценарій, який людство уже раніше проходило або знову про ядерний блеф росії

Опубліковано: 2022-09-29 in [Аналітика](#)

З часу захоплення військами РФ ядерних об'єктів на території України неодноразово звучать побоювання щодо можливого їх використання у військових цілях. Проте, якщо раніше мова йшла виключно про давно вже не функціональну Чорнобильську АЕС або Запорізьку атомну станцію, то зараз ми неодноразово чуємо від російських лідерів про можливість використання їхніми військами ядерної зброї.

Судячи із загального контексту подій на російсько-українському фронті, росія вдається до подібного роду наративів тоді, коли спостерігаються провали у досягненні цілей їхньої «спеціальної операції». Проте, зважаючи на ризикованість застосування чи то ядерної зброї, чи можливі «нештатні» ситуації на українських атомних станціях з вини росії для території самого агресора, ці дії складно назвати інакше, ніж ядерним блефом.

Навіть не ядерним шантажем, а блефом. Адже ядерний шантаж – це ядерна стратегія, в якій держава шляхом залякування і погрози застосування ядерної зброї намагається домогтися від противника певних дій на свою користь. Це політичний спосіб застосування ядерної зброї, котрий є доволі ефективним, але дієвим виключно стосовно неядерних держав. У разі застосування стратегії ядерного шантажу щодо ядерної держави неминуче підвищується ризик ескалації конфлікту і початку ядерної війни. Малоефективним є також цей шантаж щодо неядерних держав, пов'язаних з ядерною державою військовим союзом.

Оскільки підтримка України після 24 лютого 2022 року зі сторони США (найбільшої ядерної держави і найбільшої військової машини у світі) ні в кого не викликає сумніву, то перспективи ядерного шантажу росії зводяться до низького ефекту або навіть частково «пострілу собі в ногу». Цей російський блеф дуже нагадує вже пройдений у світовій історії випадок часів Хрущова, який закінчився Карибською кризою 1962 року.

Нагадаємо, півстоліття тому американський розвідувальний літак U-2 виявив на Кубі таємно доставлені туди пускові установки радянських ядерних ракет. Деякі автори вважають, що Микита Хрущов збирався у відповідний момент витягнути ракети на Кубі як козир з рукава і вимагати відступного виведення американських військ з Європи, але американці дізналися про передислокацію ракет раніше, ніж угруповання вдалося повністю розгорнути. Опубліковані в наші дні дані призводять до несподіваного висновку: світова криза стала частково бурєю у склянці води, оскільки стріляти по США з «острова Свободи» практично не було чим.

Але корені питання ще глибше. Як згодом виявилось, після запуску першого радянського супутника Хрущов відчайдушно блефував, стверджуючи, що радянські заводи випускають ракети «як сосиски». Проте тема «ракетного відставання», яку нібито допустили республіканці, перебувала вже у центрі американської президентської кампанії 1959 року. Тим часом на січень 1961 року СРСР мав лише одну міжконтинентальну ракету 8К71 на космодромі в Плесецьку, теоретично здатну долетіти до Америки, та й то, через технічні недоробки вона не перебувала на бойовому чергуванні.

І ось тоді, у голові Хрущова дозріла думка, що непогано було б «запустити американцям їжака в штани», присунувши носії ядерної зброї до їхніх кордонів. До того ж, познайомившись з Кеннеді у Відні в червні 1961 року, радянський лідер вважав його недосвідченим молодим хлопцем, якого легко шантажувати. Насправді Кеннеді, на противагу Хрущова, бачив Другу світову війну не з генеральських бліндажів, а бився на Тихому океані командиром торпедного катера, і відсутністю рішучості, всупереч інтелігентній зовнішності, не страждав.

Що ж вийшло у результаті? Як згадував згодом, інший радянський вождь Леонід Брежнев: «Я не забуду, як Микита в паніці то надіслав телеграму Кеннеді, то вимагає затримати її, відкликати. А все чому? Микита хотів надуті американців. Кричав на президії ЦК: «Ми потрапимо ракетою в муху у Вашингтон!». І цей дурень Фрол Козлов йому вторив: «Ми тримаємо пістолет біля скроні американців!» А що вийшло? Ганьба! І трохи у світовій війні не опинилися. Скільки довелося праці потім прикласти, щоб повірили, що ми справді хочемо миру!» – сказав наступник Хрущова.

Сторонам вдалося досягти компромісу, але, за оцінками істориків, військово-стратегічну та морально-політичну поразку зазнав Радянський Союз. Невдала операція послужила одним зі звинувачень на адресу Хрущова, коли через два роки його усунули від влади.

Ось чому, при теперішній перевазі американських озброєнь, у тому числі і ядерних, над російськими, відчайдушні викрики московських політиків щодо можливого застосування ядерної зброї є нічим іншим як порожнім блефом.

Олександр Руснак, кандидат історичних наук, Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича

КОНТАКТИ

АДРЕСА:
М. ЧЕРНІВЦІ

EMAIL:
POLINARD.UA@GMAIL.COM

ТЕЛЕФОН:
+380976524361